

Sosiaali- ja terveystalioiokunnan mietintö 30/1996 vp

Hallituksen esitys laiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain 8 ja 11 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta

Eduskunta on 22 päivänä lokakuuta 1996 lähettänyt sosiaali- ja terveystalioiokuntaan valmis-televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 171/1996 vp laiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain 8 ja 11 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta.

Eduskunnan perustuslakivalioiokunta on eduskunnan päätöksen mukaisesti antanut asiasta lausunnon. Perustuslakivalioiokunnan lausunto 33/1996 vp on mietinnön liitteenä.

Asian johdosta ovat valioiokunnassa olleet kuultavina ylitarkastaja Riikka Nikulainen sosiaali- ja terveystministeriöstä, lakimies Tuula Kähkönen Kansaneläkelaitoksesta, sosiaali- ja terveystoimen päällikkö Tuula Taskula Suomen Kuntaliitosta ja puheenjohtaja Annukka Paasikivi Lapsen Kotihoito ry:stä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lasten kotihoidon tuesta annetun lain 8 ja 11 §:ää sovellet-

tavaksi siten poikkeuksellisesti, että lasten kotihoidon tuen perusosan ja täysimääräisen lisäosan tulorajan markkamäärään ei tehdä indeksitarkistusta vuonna 1997.

Esitys liittyy valtion vuoden 1997 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1997 alusta ja olemaan voimassa kyseisen vuoden.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä sosiaali- ja terveystalioiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valioiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 15 päivänä marraskuuta 1996

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valioiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Jouko Skinnari /sd, varapuheenjohtaja Maija Perho /kok, jäsenet Anne Huotari /vas, Jorma Huuhtanen /kesk, Liisa Hyssälä /kesk, Kari Kantalainen /kok, Paula Kokkonen /kok, Mikko Kuoppa /va-r, Eero

Lämsä /kesk, Hannes Manninen /kesk, Pirkko Peltomo /sd, Margareta Pietikäinen /r, Maija Rask /sd, Osmo Soininvaara /vihr, Marjatta Vehkaoja /sd ja Marja-Leena Viljamaa /sd sekä varajäsen Marjaana Koskinen /sd.

Vastalauseita

I

Hallitus on tehty useita lapsien ja lapsiperheiden asemaan vaikuttavia heikennyksiä ja leikkauksia. Viimeksi kuluva vuoden alussa kotihoidon tukeen kohdistettiin 22 prosenttia leikkaus, joka aiheutti ryntäyksen kunnalliseen päi-

vähoitoon, jonka kanssa korvaavaksi hoitomuodoksi tuettu lasten kotihoito on tarkoitettu. Lasten kotihoidon tuen perusosan määrän ja täysimääräisen lisäosan tulorajan markkamäärän indeksitarkistuksesta luopuminen olisi jälleen yksi

lenkki tässä lapsivihamielisten tekojen ketjussa. Lapsiperheiden aseman heikentämisen täytyy loppua.

Edellä olevan perusteella ehdotan,
että lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 15 päivänä marraskuuta 1996

Mikko Kuoppa /va-r

II

Pääministeri Lipposen hallituksen aikana lasten kotihoidon tukea on leikattu enemmän kuin mitään muuta yksittäistä etuutta. Vuoden 1996 alusta kotihoidon tukea leikattiin jo 22,5 prosentilla. Eniten muutos kohdistui monilapsisiin ja pienituloisimpiin (perusosan lisäksi lisäosaan oikeutettuihin) lapsiperheisiin.

Leikkaukset pienensivät kotihoidon tukeen varattavien määrärahojen tarvetta, mutta eivät yhteiskunnan kokonaiskustannuksia. Perheet joutuivat kompensoimaan menetystään mm. toimeentulotuen ja asumistuen kautta tai siirtyivät työttömyyskorvauksen piiriin. Kotihoidon tuesta tapahtui huomattava siirtymä kunnalliseen päivähoitoon, jonka kustannukset ovat ministeriön selvityksen mukaan keskimäärin vuodessa yhtä lasta kohti noin 20 000 markkaa suuremmat kuin kotihoidon tuen avulla annettussa hoidossa. Vuoden kuluessa kotihoidontuen piiristä on poistunut yli 20 000 lasta. Tuoreimmat tilastoluvut osoittavat, että siirtymä jatkuu edelleen. Hallitusryhmienkin piiristä on myönnetty, että tehty päätös on ollut iso virhe sekä perheiden että yhteiskunnan kannalta.

Kiinnitämme huomiota myös siihen, että hallituksen esitys toimii täysin yhteiskunnan ja hallituksen omienkin työllisyystavoitteiden vastaisesti. Mielekkään kotona tehtävän työn parissa toimivia pakotetaan hakeutumaan työmarkkinoille tai palaamaan ehkä vain lyhyen hoitovapaan pi-

dettyään tai ilman sitäkin työpaikkaansa. Sen seurauksena sijaiset joutuvat kortistoon — ilmeisesti odottamaan työvuorotteluvapaan tai muun työllistämistoimenpiteen avulla tarjottavaa työpaikkaa. Ihmettelemme, miksi perheiden ja yhteiskunnan näkökulmasta mielekästä työvuorottelun muotoa ajetaan alas samaan aikaan, kun muulla tavoin on erittäin vaikeaa saada aikaan muita toimivia työn jakamisen malleja.

Valitettavasti hallituksen ja valiokunnan johtopäätökset tilanteesta ovat vääriä. Leikkauksia jatketaan ns. kannustinloukkujen purkamisen nimissä tehdyssä esityksessä ja tässä hallituksen esityksessä jättämällä tekemättä lasten kotihoidontuen indeksitarkistus. Indeksileikkauksen yhteisvaikutus on arvioitu 44 miljoonaksi markaksi vuodessa. Tämä on pois lapsiperheiltä, jotka ovat joutuneet yhteiskunnan säästöpäätösten vuoksi kaikkein tiukimmille.

Oikea johtopäätös tilanteesta olisi, että indeksitarkistus tehdään täysimääräisenä pysyvän lain mukaisesti. Lisäksi tulisi korjata aikaisempi virheellinen leikkauspäätös ja palauttaa lasten kotihoidon tuki vuoden 1995 tasolle kuten Keskustan eduskuntaryhmä on esittänyt talousarvioaloitteessaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiesitys hylättäisiin.

Helsingissä 15 päivänä marraskuuta 1996

Jorma Huuhtanen /kesk
Eero Lämsä /kesk

Liisa Hyssälä /kesk
Hannes Manninen /kesk

PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Liite

Lausunto 33/1996 vp
Hallituksen esitys 171/1996 vp

Sosiaali- ja terveystalioiunnalle

Eduskunta on lähettäessään 22 päivänä loka-kuuta 1996 hallituksen esityksen 171/1996 vp laiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain 8 ja 11 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta sosiaali- ja terveystalioiunnalle valmistelevalti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että perustustalioiunnalle on annettava asiasta lausuntonsa sosiaali- ja terveystalioiunnalle.

Valioiunnassa ovat olleet kuultavina vanhempi hallitustalioiuneri Maini Kosonen ja ylitarkastaja Riikka Nikulainen sosiaali- ja terveystalioiuneriöstä sekä professori Kaarlo Tuori.

Käsiteltävään asian valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustustalioiunnalle esittää kunniottaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki, jonka mukaan lasten kotihoidon tuen perusosan määrään ja täysimääräisen lisäosan tulorajan markkamäärään ei tehdä indeksitarkistusta vuonna 1997.

Esitys liittyy valtion vuoden 1997 talousarvioesitykseen. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1997 alusta ja olemaan voimassa vuoden 1997 loppuun.

Esityksen säätämistalioiuneriustalioiuneriusten mukaan ehdotetun indeksitarkistuksesta luopumisen ei voida katsoa merkitsevän niin olennaista heikennystä lapsen huolenpidosta vastaavien

saaman tuen määrään, ettei tuen tasoa edelleen voisi pitää hallitustalioiuneri 15 a §:n 3 momentin tarkoittaman turvaamistalioiuneri kannalta riittävänä tai että kyseessä muutotinkaani olisi puuttuminen hallitustalioiuneri 15 a §:ssä tarkoitettujen oikeuksien ydinsisältöön. Hallituksen käsityksen mukaan lakiehdotus ei siten vaadi perustustalioiuneri säätämistalioiuneri käytämistä.

Valioiunnalle kannanotot

Perustustalioiunnalle on pitänyt lasten kotihoidon tukea hallitustalioiuneri 15 a §:n 3 momentin alaani kuuluvana talioiuneri 11/1995 vp). Käsiteltävänä oleva lakiehdotus ei suoranaisesti vaikuta päivähoidotatloiuneri runkona olevien kunnallisten päivähoidotatloiuneri riittävyteen. Hallitustalioiuneri 15 a §:n 3 momentista ei myöskään voida johtaa välittömästi vaatimuksia kunnalliselle päivähoidolle vaihtotatloiuneri kotihoidon tuen tasoon nähden. Tuen tasoon vaikuttavista indeksitarkistuksista luopuminen ei näin ollen ole valtiosääntöni kannalta ongelmallinen.

Edellä esitetyn perusteella perustustalioiunnalle esittää kunnioittavasti,

että lakiehdotus voidaan käsitellä valtioiuneri 66 §:ssä säädetyssä talioiuneri.

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1996

Asian ratkaisevaan käsitteilyyn valioiunnalle ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Ville Itälä /kok, varapuheenjohtaja Johannes Koskinen /sd sekä jäsenet Esko Helle /vas, Gunnar Jansson /r,

Ulla Juurola /sd, Juha Korkeaotatloiuneri /kesk, Heikki Koskinen /kok, Risto Kuisma /sd, Osmo Kurola /kok, Johannes Leppänen /kesk, Paavo Nikula /vihr, Riitta Prusti /sd ja Veijo Puhjo /va-r.

